

Posudek diplomové práce Václavy Kodadové Kolektivizace a zakládání jednotných zemědělských družstev v okrese Trhové Sviny, 1949-1959, České Budějovice 2009, 239 s.

Předložená diplomová práce Václavy Kodadové je věnována problematice kolektivizace zemědělství a zakládání jednotných zemědělských družstev v období let 1949-1959 na území bývalého okresu Trhové Sviny. Téma i jeho zpracování zcela odpovídá podmínkám kladeným pro diplomovou práci a v mnoha směrech je i překračuje. Autorka se velmi dobře orientuje v dosavadní historické literatuře k tématu kolektivizace a také v maximální míře využila dochovaných archivních pramenů, periodik i dobové tiskové produkce. Vhodně byl zvolen územní záběr, jelikož okres Trhové Sviny existoval právě pouze deset let, kdy v našich zemích násilná kolektivizace zemědělství probíhala.

Po nezbytném seznámení s prameny a literaturou a zasazení celé problematiky do kontextu událostí v poválečném Československu, se Václava Kodadová pustila do vlastního popisu průběhu združstevňování na Trhosvinecku v letech 1949-1959. Citlivou komparací literatury a pramenů celostátní, krajské, okresní i místní provenience se jí podařilo podat plastický obraz proměn života české vesnice v tomto období. Popisuje jednotlivé fáze kolektivizace, počátky v roce 1949, intenzivní kolektivizační nástup na počátku padesátých let minulého století spojený s masivní přesvědčovací kampaní i dočasné zmírnění tempa po známých projevech prezidenta Antonína Zápotockého v létě roku 1953. Důkladně se zabývá způsoby jakými se režim vypořádával s odpůrci společného zemědělského hospodaření tzv. kulaky, vesnickými boháči. Tomuto tématu je věnována samostatná část diplomové práce, ve které vedle obecného seznámení s touto problematikou autorka předkládá základě spisového materiálu Okresního (Lidového) soudu v Trhových Svinech jednotlivé případy soudně trestaných rolníků z let 1950-1956. Badatelsky cenné jsou také soupisy dalších trestně stíhaných rolníků vyhotovené na základě rejstříků okresní prokuratury v Trhových Svinech, dobové seznamy vesnických boháčů a edice zápisů ze schůzí tzv. zvláštních koordinačních komisí(okresních bezpečnostních porad) při ONV Trhové Sviny z let 1952-1953.

Autorka se velmi detailně věnuje rozboru situace zemědělství na zvoleném území, a to jak samostatně hospodařících rolníků tak především nově vznikajících jednotných zemědělských družstev. Metodologicky velice vydařeně ukazuje aplikaci zákonů a nařízení nejprve na širším území Českobudějovického kraje a okresu Trhové Sviny, aby se posléze dostala k jednotlivým obcím, družstvům a konečně k lidským osudům a tragédiím, které přibližuje jak z archivních materiálů SOA Třeboň, SOkA České Budějovice, tak z kronik obcí, dobového tisku atd. Pojednání o kolektivizaci na Trhosvinecku uzavírají kapitoly věnované závěrečné etapě

združstevňování ve druhé polovině 50. let, konsolidaci a stabilizování družstev a konečnému zániku soukromého obhospodařování půdy.

Práce je napsána vytříbeným jazykem, dobře stylisticky zvládnutá a je zřejmé, že zejména tragické osudy jihočeských sedláků autorka vnitřně silně reflektuje. Práce Václavy Kodadové dotváří naše představy o nezvratném zániku českého venkova a českého sedláka, zániku po staletí budovaných vztahů a historických struktur. V neposlední řadě je třeba ocenit velice pestrou přílohu, která diplomantčiny závěry prakticky ilustruje. K práci mám jen některé menší výtky, spíše doporučení. Poněkud nevhodné se mi jeví zařazení závěru až za seznamy, edice a soupis zemědělských zákonů a ustanovení. V části věnované archivním pramenům bych preferoval detailnější popis použitých materiálů. Domnívám se, že diplomantka zcela jistě neprostudovala celé rozsáhlé archivní fondy (Jihočeský národní výbor České Budějovice, Okresní národní výbor Trhové Sviny atp.). To jsou však pouze drobné nedostatky, jinak velmi kvalitní a materiálově cenné práce, která by si po úpravě zasloužila publikování v adekvátním vlastivědném periodiku.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

V Brně, 18.8.2009



Mgr. Vladimír Březina, Ph.D.

Ústav pro soudobé dějiny

Akademie věd ČR v Praze, v.v.i.